14. Jaar, No. 154. — 's HERTOGENBOSCH. — Zaturdag 31 D[ecember 1842.]

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . f 12.
Franco per post » 14.

(Verschijnende driemalen ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel.

1842.

Dit jaar is haast voorbij. Het vervloog gelijk het jaar 1841 ten einde gespoed was, zonder iets van al datgene op te leveren, dat de wenschen der natie bevredigen, in de behoefte van den staat voorzien, en de toekomst bemoedigend te gemoet kan doen gaan.

Ook nog dit jaar bleef men dobberen tusschen de hoop van het oude regeringsstelsel te [illegible]maken voor een nieuw; en de ondervinding van den dag, welke nu en dan wel is waar die verwachting even schoon toe te lagchen; doch meertijds dezelve te leur stelde. Wij weten niet, dat er tot op den dag van heden één stap van de zijde der regering gedaan is, welke décisief den ouden weg verlatende, zaden van verbetering voor de toekomst uitwierp.

Een geheel nieuw personeel is op het tooneel getreden. Ook de Heer VAN MAANEN, de zuil van het oude stelsel, viel dit jaar onder de veelvuldige slagen, welke de verouderde begrippen, met dagelijks vernieuwden ijver, werden toegebragt. Een algemeene vreugde kreet ging op in Nederland! Het was als een dag van zegeviering, welken niet een dagblad naliet te begroeten, als den dageraad van eene betere toekomst.

Er zijn sinds negen maanden verloopen. En leveren dezelve niet het bewijs, dat die hooggespannen vreugde zich tegen eene nieuwe teleurstelling is komen verbrijzelen?

Wij willen evenwel niet zeggen, dat de Heer VAN HALL een andere VAN MAANEN is; want wij hebben nog de bewijzen te wachten van de talenten, welke men den oud justitie-minister niet ontzeggen kan. Maar wat de beginselen aangaat, behoeven wij wel verder te gaan, dan het ontwerp van het tweede boek van strafregt, om al aanstonds op al datgene te stooten, wat wij in den Heer van Maanen laakten? Wij weten, het tweede boek is niet het werk van den Heer VAN HALL; maar hij nam het voor zijne rekening; hij is verantwoordelijk voor de beginselen, waarop het rust.

Wij gelooven evenwel dat de bedoelingen der huidige regering beter zijn, dan die der vorige. Edoch wij winnen daar weinig bij, zoo lang die bedoelingen niet tot resultaten leiden, welke overeenstemmen met de verwachting, welke zij doen geboren worden. Wij willen doorslaande bewijzen zien van haren goeden wil; en het zijn juist deze, die ons ontbreken. Waar ligt dit aan? Ontbreekt haar talent, of veerkracht; of misschien beide?

Het jaar 1842 opende zich met het Koninklijk besluit over het onderwijs. Wij zullen daarover kort zijn. Het was lapwerk, en ongelukkig nog zulk slecht lapwerk, dat het onder de proef der eerste uitvoering schijnt te bezwijken. Het had drie nadeelige gevolgen: de Katholijken waren naauwelijks tenhalve bevredigd, de protestantsche oligarchie werd er sterk door ontstemd, en de goede bedoeling van Z. M. geheel verijdeld.

Verder liep het geheele jaar af, gelijk wij dat vroeger gewoon waren te zien. In de Kamers werd gediscussieerd, men zou gezegd hebben soms op leven en dood: Men zette zich in postuur, schaarde zich in geregeld slagveld, en scheen doodende pijlen te zullen werpen. Het was louter vertooning; het bleef bij een tirailleur vuur, dat slechts van verre dreigde, niemand wondde, en nog veel minder iemand op het slagveld achterliet.

De ministers waren rijk in beloften, spaarzaam in vervulling, en vooral van zeer groote inschikkelijkheid, om bij loven en bieden een of ander ontwerp aannemelijk te doen worden. Daarin muntte vooral de minister van justitie uit.

Verbeteringen zagen wij weinig tot stand brengen. Het finantie-wezen, dat nog altijd zoo zorgelijk, zoo kommervol is, werd dit jaar door nieuwe misrekeningen op geenen verbeterden voet gebragt. Bij het einde van het jaar zien wij den minister van dat departement met een budjet van ruim 70 millioen voor de jaren van 1844 en 1845 optreden. In plaats van verminderde belasting, zien wij dezelve wederom op nieuwe voorwerpen voordragen, welke daarvan tot nu toe waren bevrijd gebleven. Men heeft echter voor die jaren eene bezuiniging van enkele honderdduizende guldens toegezegd. Wat maakt dit op een budjet van 70 millioenen, voor een land van 2 millioen inwoners; wanneer men er niet aan werkt, om in de toekomst, door inkrimping van het staats-huishouden, en, zoo als de tweede Kamer in haar adres zich uitdrukte, door vereenvoudiging van alles, wat voor vereenvoudiging vatbaar is, de lasten des staats in overeenstemming te brengen met de krachten van ons, maar al te zwaar gedrukt, Nederland?

De regering is er nog ver af van dien weg in te slaan. Zij is er zoo ver af, dat men haar niet alleen niet eene poging daartoe strekkende heeft zien aanwenden; zij heeft het zelfs van zich niet kunnen verkrijgen, zij, die anders nog al vrijgevig is in beloften, der natie toe te zeggen, dat zij in de toekomst mogelijk wel eens zal willen overwegen, in hoeverre het noodzakelijk kan geacht worden, dat zij voor de noodzakelijke inkrimping van het huishouden des staats hare zorg besteedt, om wetsontwerpen voor te bereiden, die er toe zouden kunnen leiden, dat eenmaal de gewenschte bezuinigingen van lieverlede werden te werk gesteld.

Bij den druk der staatslasten voegde zich dit jaar nog, dat de handel kwijnde en de nijverheid van dag tot dag meer verviel. De hulpbronnen van den staat verminderden. Doch hierin deelden wij het lot van bijna geheel Europa.

Daarenboven werd er niet weinig voedsel gegeven aan Godsdiensthaat. Daartoe bragten vele [omstandigheden] het hare bij; maar vooral de hopelooze partij der protestantsche oligarchie, welke op nieuw het hoofd opstak, en met onstuimigen ijver in een weekblad al de gal uitbraakte, welke men langen tijd verkropt had. Men was stout genoeg zijdelings bedreigingen te uiten, welke zouden doen vreezen, zoo men niet wist, dat zij geen weerklank vonden. Neen, zij waren zonder echo; en zoo wij ons de moeite gaven, die te signaleeren; dan was het alleen om aan te toonen wat men al durfde, en wat wij te verwachten zouden hebben, zoo die partij eenmaal de bovenhand kreeg.

En zoo is het jaar 1842 voorbij gespoed vlugtig als de tijd; maar arm aan zaden voor de toekomst. Men heeft dit jaar niet gezaaid; wij zullen dus ook het volgende geene vruchten maaijen. Zal men in het jaar 1843 trachten te vergoeden, wat in het afgeloopen ontbroken heeft?

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE *NOORD-BRABAND*, in aanmerking nemende, dat door het overlijden van den heer Adrianus Coppens, te *'s Hertogenbosch*, is opengevallen het het collatorschap der *beurzen, ad studia*, door wijle mejufvrouw Hester van Grinsven, bij hare testament van den 12 junij 1651, in de gemelde stad gesticht; en dat het gezegde collatorschap moet worden opgedragen, aan een van hare gekwalificeerdste vrienden.

Roepen bij deze op alle zoodanige verwanten van de gemelde fundatrice, welke op gezegde collatorschap aanspraak vermeenen te kunnen maken, om, overeenkomstig art. 24 van het koninklijk besluit van den 2 december 1823, (*Staatsblad* nº. 49), hunne regten voor gedeputeerde staten of voor den raad der stad *'s Hertogenbosch* als provisoiren van voornoemde stichting, door overlegging van behoorlijke bewijsstukken, *vóór den eersten februarij* 1843, te doen gelden; zullende na verstrijk van voorschreven termijn, verder overeenkomstig voornoemd artikel worden gehandeld.

's Hertogenbosch, den 23 *December* 1842.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
A. J. BORRET.
Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEIJEN.

DUITSCHLAND

HESSEN. — De Keurvorst heeft een ontwerp van wet aan de Standen aangeboden betrekkelijk de gemengde huwelijken, van den navolgenden inhoud, welke niet weinig gelegenheid zal geven tot botsingen.

Art. 1. De kinderen uit gemengde huwelijken tusschen protestanten en Catholijken voortgesproten, volgen zonder onderscheid de geloofsbelijdenis van den Vader; alle overeenkomsten voor of na de voltrekking van het huwelijk gesloten, ten aanzien van de godsdienstige opvoeding der kinderen, kan niet worden toegelaten en is van geener waarde. De buiten huwelijk geboren kinderen volgen de geloofsbelijdenis der moeder.

Art. 2. Het is geoorloofd aan de kinderen, die het vormsel ontvangen en hun achttiende jaar bereikt hebben, met voorkennis hunner ouders of voogden en na daarvan vooraf hunne geestelijke overheid te hebben dadervigt, eene andere geloofsbelijdenis te omhelzen dan die waartoe zij krachtens Art. 1. behooren.

Alle verandering van geloofsbelijdenis door personen, die het vormsel nog niet ontvangen en hun achttiende jaar niet bereikt hebben, is verboden en van geener waarde, ten ware die verandering plaats hebbe ten gevolge van den overgang van den vader of van eene dispensatie van den souverein. De geestelijke die op eene of andere wijze tot zoodanige wettelijk nietige verandering zal medewerken, inzonderheid door het Sacrament van het avondmaal toe te dienen, zal gestraft worden met eene geldboete van vijftig daalders.

Art. 3. De tegenwoordige wet is toepasselijk op de kinderen, welke uit gemengde huwelijken tusschen protestanten en Catholijken voortgesproten, bij de afkondiging den ouderdom van zes jaren nog niet bereikt zullen hebben.

ENGELAND

De heer O'Connell schilderde in eenen brief, dien hij eenige weken geleden aan een zijner vrienden zond, den toestand van Engeland aldus af:

» Het torismus drukt op Engeland, als eene vervloeking. Van alle kanten verneemt men de commerciëele verlegenheden, de nood der manufacturen; en terwijl de ellende vermeerderd, verminderen de algemeene inkomsten, het crediet verzwakt, de handel kwijnt, het volk ontbreekt het noodige, en de aristocratie slaapt in hare egoistische apathie in, te midden van het geschreeuw van een uitgehongerd volk.

» Het is onmogelijk den tegenwoordigen toestand van Engeland te beschouwen en te denken aan hetgeen de toekomst bereidt, zonder door vrees en schrik getroffen te worden. Naauwelijks van eenen volksopstand verlost, heeft Engeland, ik vrees zulks, eene nog verschrikkelijkere commotie te vreezen, welke dezelfs steenen muren niet zullen beletten; ik spreek van den allerverschrikkelijksten opstand van den honger.»

De *Globe* van Londen, heeft heden de treurige voorzeggingen van den heer O'Connell bevestigd. Wij lezen in dat blad: —

» De beklagenswaardige toestand waarin de stad Paysly zich bevindt, geeft ernstige vrees veroorzaakt. Elf duizend personen zijn in die stad tot de uiterste behoefte gebragt. Naauwelijks blijft hun eene laatste zucht om te bestaan over; reeds leven zij niet meer.

» De magistraten dezer stad hebben verklaard, dat zij niet kunnen instaan voor het behoud der rust en de bescherming der eigendommen, te midden van omstandigheden, die van het eene oogenblik tot he andere, de geesten zouden kunnen doen ontvlammen.»

Vele andere steden zijn reeds, of zullen weldra in denzelfden toestand der stad Paysly zijn; men weet niet zeker welke middelen het torysch kabinet zal nemen, om zoovele kwalen te herstellen. Het grootste gedeelte der Engelsche dagbladen melden, dat het ministerie niet voornemens is, om eenige wijzigingen betrekkelijk de wet op de granen voor te stellen.

SPANJE

De *Messager* bepaalt zich met vóór al de nieuwstijdingen aan te kondigen, dat de regent den 22 naar Valencia vertrokken en van Halen te Barcelona gebleven is.

— De regtstreeksche tijdingen uit Barcelona zijn gedagteekend van den 19 December. Zes en dertig personen bleven in de kapel de executie afwachten.

— Eene dagorde van den 18 December houdt in dat den 21 eene algemeene inspectie over de stads gevangenissen zou plaats hebben. De gouverneur-generaal Zabala eischt eene naauwkeurige opgave over alle gevangenen. Vijf officieren die hun *alibi* gedurende de gebeurtenissen, op eene wettige wijze bewezen hebben, zijn van de lijst der personen, die onder art. 1. der *bando* van den 5 begrepen waren, uitgeschrapt.

— Men leest in het *Journal des Debats*:

Eene nieuwe *bando* inhoudende de straffe des doods, is te Barcelona uitgevaardigd geworden. Dezelve bevat eene lijst van negentien vervolgden, officieren van verschillende rangen of staatsbeambten, welke de militaire commissie in staat van beschuldiging heeft gesteld, omdat zij deel genomen hadden aan de consultatieve junta, (de gematigde junta), of slechts omdat zij gedurende den opstand te Barcelona zijn gebleven. Al wie deze zeenige schuilplaats zou durven verleenen, zal vervolgd worden. Men dacht, dat na het onderdrukkend bestuur van 18 dagen alle middelen van geweld zouden zijn uitgeput. Maar deze verschrikkelijke *bando*, de inhechtenisnemingen van stedelijke kiezers, zelfs op den dag voor de stemming, en de gestrengheden der krijgscontributie hebben de onrust van het volk vernieuwd.

» De *Constitucional* wordt bijna even hevig tegen de overheid, als de pers van Madrid, en, zonder den Regent te noemen, berispt zij met bitterheid de willekeurige maatregelen, die door hem worden bevolen. De verdeeling heerscht hoe langer zoo meer onder de Esparteristische partij van 1840, het jaar van de groote *pronunciamiento* van Barcelona en van Valencie tegen de constitutioneele autoriteit der Koningin-Regentes. Dit blad vraagt wanneer toch eindelijk de straffen en de gevangennemingen zullen ophouden; daarna vergelijkt hij den tegenwoordigen regent bij den koning Herodes, die allen strafte, opdat hem het slagtoffer niet zou ontgaan, dat hij zocht; want hij vervolgt degenen die Barcelona verlaten hebben, om den opstand te verspreiden, en ook degenen, die zich verwijderd hebben om er geen deel aan te nemen. Maar hij stelt zich bloot, voegt het blad er bij, om hetzelfde lot van den koning Herodes te ondergaan; terwijl hij de onschuldigen treft, ontsnappen de schuldigen, en staan gereed om zich vroeg of laat te wreken.

» Hetzelfde blad verdedigt vervolgens Catalonie voor de verwijting van provincialismus, welke men haar gedaan heeft. De cataloniers, zegt hetzelve zijn even goede, als opregte spanjaarden: zij hebben zulks in den oorlog met Napoleon bewezen. Heden beijvert men zich om hen buiten de groote spaansche familie te verdrijven, door wetten en verigevingen tegen hen alleen op te rigten.

FRANKRIJK

PARIJS 27 December. Z. M. de Koning van Sardinie heeft aan den Heer de Lesseps, consul van Frankrijk te Barcelona, en aan den Heer Gatier, commandant van het fransche station, het kruis van den H. Mauritius geschonken, om hun zijne tevredenheid te betuigen over het gedrag, dat zij jegens de Sardische onderdanen gehouden, en de diensten, die zij hun tijdens het bombardement dier stad bewezen hebben.

— Men schrijft uit Weenen den 21 December: Wij ontvangen de tijding dat de Porte er in heeft toegestemd om aan de Maronieten een Christen en aan de Druzen een Druzisch opperhoofd te geven.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van den 26 December, no. 56, heeft Zijne Majesteit tot burgemeester in de nagemelde steden in de provincie Noord Braband benoemd: voor de Stad 's Hertogenbosch, mr. A. G. Verheijen; voor de stad Bergen-op-Zoom, J. D. de Roek; voor de stad Eindhoven, A. van de Moosdijk; voor de stad Grave, J. D. van Gote; voor de stad Heusden, C. van Dongen; voor de stad Oosterhout, R. H. de Cottignies; voor de stad Willemstad D. van Wijngaarden.

— 's GRAVENHAGE 27 December. H. K. H. de prinses Albert van Pruissen is heden morgen vroeg in deze residentie aangekomen, en heeft haren intrek op het paleis in het Noordeinde genomen.

— Het ontwerp van wet, betrekkelijk de zaken der Maatschappij van Weldadigheid, luidt aldus:

» *Wij WILLEM II, enz.*

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat de noodige middelen beschikbaar gesteld behooren te worden, om, met betrekking tot de aangelegenheden der Maatschappij van Weldadigheid, en tot de verzorging der koloniale bevolking, in de omstandigheden welke zich zullen voordoen, die maatregelen te nemen, welke tot verzekering der belangen van den Staat vereischt zullen worden.

Zoo is het dat wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedvinden en verstaan te bepalen hetgene volgt:

Art. 1. Aan de Regering wordt een crediet geopend ten beloope van *tweemaal honderd veertigduizend gulden* (*ƒ* 240,000), om daaruit, wanneer er eene overeenkomst met de Maatschappij van Weldadigheid mogt worden aangegaan, onder de waarborgen welke het belang van den Staat vordert, aan die instelling, over het jaar 1843, soodanige betalingen te doen als uit die overeenkomst zullen voortvloeijen. Te dien einde zal daarenboven beschikt kunnen worden over eene som van *veertienduizend vierhonderd vijf en veertig gulden* (14,445), uit de fondsen begrepen in het tiende hoofdstuk der begrooting van staatsuitgaven over 1843.

Bij het niet aangaan van zoodanige overeenkomst, zal uit voormeld crediet, onder zoodanige voorwaarden en tot zoodanige einden als zullen worden noodig geacht, aan de Maatschappij van Weldadigheid kunnen worden verstrekt eene som van *honderd twaalfduizend zeshonderd gulden, zes en dertig en een halve cent* (*ƒ* 112,600,36½), en zal verder daaruit, des noodig, mede kunnen worden voorzien in de verzorging en werkverschaffing der bevolking van de kolonien.

In beide gevallen zullen de kosten, welke uit de te nemen maatregelen mogten voortvloeijen uit hetzelfde crediet bestreden kunnen worden.

Art. 2. De beschikking over het bij art. 1 bedoeld bedrag van *tweemaal honderd veertigduizend gulden*, tot een of ander der in art. 1 omschreven einden, zal plaats hebben door den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Art. 3. Het vijfde hoofdstuk der begrooting van staats-uitgaven over 1843 zal met voormelde som van *tweemaal honderd veertigduizend gulden* worden verhoogd.

Lasten en bevelen, enz.»

— Volgens het thans aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden ontwerp van wet, wegens den aanleg van eenen weg van Maastricht, naar de geldersche grenzen, zal de straatweg van

Maastricht, over Sittard en Roermond naar Venlo voltooid worden, en die van laatstgenoemde stad over Gennep tot van de geldersche grenzen, in de rigting van Heumen, gemaakt worden door het Rijk. Ter bestrijding van de daartoe vereischte kosten zal eene geldleening worden geopend, ten bedrage van hoogstens ƒ 950,000, tegen eene rente niet te boven gaande vijf ten honderd in het jaar. Deze leening zal, naar mate de behoeften van het werk dit vereischen, te gelde worden gemaakt. De aflossing dezer geldleening zal aanvangen met het jaar, volgende op dat waarin de geheele aanleg van den weg voltooid en de vervoer over denzelven geopend wordt. Zij zal jaarlijks ten minste één ten honderd van het oorspronkelijke kapitaal bedragen, en vermeerderen naar mate de opbrengsten van den weg dit toelaten. De geldleening zal gevestigd zijn op den weg zelven, en speciaal mede op de opbrengst der langs den weg te vestigen tollen, na aftrek der kosten van het onderhoud der wegen. Van die opbrengsten zal eene afzonderlijke rekening moeten gehouden, en deze door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en afgesloten worden. In geval de vermelde opbrengsten niet genoegzaam mogten bevonden worden, om daaruit de geheele benoodigde som voor renten en aflossing van het genegotieerde kapitaal te bestrijden, zal daarin door het Rijk worden voorzien.

Mengelwerk.

Een woord over KERK MUZIJK.

[Vervolg en slot van het vorig nummer.]

Ziedaar op welke wijze de bedoelingen der Kerk klaarblijkelijk met voeten vertrapt worden. Het middel, bestemd om onze harten te verwarmen, wordt een vergif, dat in staat is ons ijskoud te doen worden voor den gloed van het goddelijk vuur. Dat men zich dan nog verwondere over den weinigen ijver, welke het volk betoont om zich bij groote plegtigheden in de kerk te vereenigen! De Kerk is dikwijls opgevuld met *dilettanten* welke zich aldaar *gratis* het genoegen geven van een schoon concert te hooren, en de geloovigen zijn daarentegen al te gelukkig, in eene weinig bezochte kapel, eene schuilplaats te vinden tegen de bemagtiging van den steeds aanwassenden wereldschen geest.

Ik verwonder mij over deze doodelijke onverschilligheid, welke wij betoonen in eene zaak, die niets minder geldt, dan het bestaan van het gemeenschappelijk gebed. Men roept over heiligschennis, wanneer er gesproken wordt over de Kerk van de Heilige Genoveva te Parijs, en men duldt zonder tegenspraak eene veel grootere ontheiliging, want het is minder afschuwelijk God uit zijnen tempel te verbannen, dan in denzelven onheilige vermaken in zijne tegenwoordigheid te plaatsen.

Indien kooplieden hunne waren in de Kerk kwamen uitstallen, zou men er hun zonder verwijl uitjagen; indien iemand goedvond, Heidensche beelden in de nissen der heiligen te plaatsen, zou men dezelve verbrijzelen. Hoe komt het nu dat men bezoldigde spelers en zangers in Gods tempel toelaat, die van de Kerk naar de Opéra gaan, en na eenen lofzang van den Heiligen Thomas van Aquina verbrabbeld te hebben op de *herinneringen* van een dramatischen muzijkmaker, koeltjes zeggen, dat de woorden niet bekoorlijk genoeg zijn voor zulk eene muzijk!..... En men verschoont zich met te zeggen, dat men alle mogelijke middelen moet aanwenden, om de menschen naar de Kerk te doen gaan, dat de menschen beminnaars zijn van de schoone muzijk, dat zulks eene onschuldige zaak is en men er ter eere van God gebruik van moet maken. Maar mijn God! Wanneer het er slechts op aan komt, de menschen uittelokken, dan bestaat er een veel eenvoudiger en minder kostbaar middel; kondigt aan, dat men na het Evangelie, in plaats van de gewone predikatie, eene sierlijke verdraagzame redevoering zal houden, over de schoonheden der natuur, terwijl twee jonge jufvrouwen gedurende die redevoering ten behoeve van eenig *menschlievend* werk eene kollekte zullen doen, en dan kan ik u bij voorraad verzekeren dat de menigte de zuilen van den heiligen tempel zal overstroomen. Ergert u zulks?... herlees de berigten waarvan ik hier boven gesproken heb, en vergelijk.

Ik bid u, doe toch niet ten gunste der wereld, wat strijdig is met het denkbeeld, dat men van den ernst en de heiligheid van het Evangelie moet hebben, en indien gij begeert dat het bezoeken der Kerk de zondaren tot berouw brengt, handelt dan zoodanig, dat men bij het verlaten van het huis des Heere niet zegt: *dit is een bekoorlijke tempel, ik heb er mij zeer wel vermaakt*; maar leg het er op toe, dat een ieder zich bij het te huis komen op de borst sla en zegge: *die tempel is verschrikkelijk, het is wezenlijk het huis Gods*. Men moet wel alles in het werk te stellen, wat de christelijke liefde vordert, om de verdwaalde schapen op het regte spoor te brengen; maar men moet ook zorgen, dat de schapen die zich in de kooi bevinden, niet door eene ergernis verbasterd worden; geheel uwe liefde, al uw ijver is niet overbodig om hun wankelend geloof, dat van alle zijden wordt aangevallen, te behouden.

Dat men een weinig lof aan de wereld toezwaaije, daar waar zij zich in haren eigen tempel bevindt, zulks is te vergeven, dit kan eene godvruchtige list zijn; maar in de Kerk zijn andere personen, die de eerste eerbewijzigingen vorderen, de heiligen welker reliquien er bewaard worden, de engelen die er in aanbidding zijn rondom het tabernakel, de Zaligmaker, die gezegd heeft, dat men geen twee meesters te gelijk kan dienen.

O Palestrina, koning der godsdienstige muzijk! Indien uwe schaduw op de aarde konde terugkeeren, hoezeer zou dezelve verontwaardigd zijn wanneer zij uw rijk overmeesterd zag, door dien ontelbaren zwerm van compositeurs, zonder eenig godsdienstig genie! Een hunner vooral zou het voorwerp uwer regtvaardige berisping zijn, het is de beroemde M a e s t r o, wiens *Stabat Mater*, men thans roemt, als een meesterstuk, den vervaardiger van Tancredo en Willem Tell waardig. Telkens als men den *Stabat Mater* van Rossini ten uitvoer brengt, is het even als hoorde ik uwe stem, in deszelfs eeuwigdurende rust gestoord, in in de Kapel [1] *Sixtine*, ontevreden uitroepen:

» Het doet mij leed de instrumentale muzijk voor den Kerkban, welke de Heilige Vader tegen haar wilde uitspreken, behoed te hebben! O Marcellus II; waarom hebt gij mijne werken, toen ik u dezelve, als onderpand van de wedergeboorte der godsdienstige muzijk aanbood, niet veeleer in het vuur geworpen, in plaats van dezelve als eenen schat te bewaren? Moest ik niet vooronderstellen, dat mijn genie met mij zou eindigen, en er een tijd zou komen, dat de gunst, welke ik voor de instrumentale muzijk verwierf, de verderfelijkste vruchten zoude dragen? Ziet, de verschrikkelijkste goddeloosheden heerschen thans met meer onbeschaamdheid in den heiligen tempel dan toen ik bestond; zoozeer de hedendaagsche dramatische werken verleidender zijn, dan die van mijnen tijd; zoo zeer ook moet de godsdienstige muzijk, welke hare klanken uit den schouwburg ontleent, nog meer verlangd zijn, dan die welker verbanning men toen vroeg. Ziet dien vermetele, die na het vuur van zijn genie aan de dwaasheden der eeuw verspild te hebben, ten laatste heeft verzonnen, de weeën van Maria, aan den voet van het Kruis te zingen. Rossini, hoe hebt gij kunnen denken, dat het mogelijk was, de klaagliederen van de Koningin der zeven weeën met dezelfde lier te begeleiden, welke hare accoorden aan den Graaf Orij en Figaro heeft geleend? Gelukkig de sterveling, wiens compositien men onverschilliglijk in de Kerk en in de opéra hoort! Maar hoe verschillend is de uitdrukking van uwen *Stabat Mater*, van hetgene de Christenen bij het verhaal dier hevige smart moesten gevoelen! Wat zegt men, na dit groote meesterstuk te hebben gehoord? Dat is bekoorlijk, dat is verrukkend, dat herinneren *Mozes* en de *Gazza Ladra*. Zijn dat denkbeelden, welke in een groot aantal harten moeten worden verwekt, terwijl het smartvolle zwaard de ziel van Maria doorboort? Ik heb ook den *Stabat Mater* op muzijk gesteld; maar terwijl de ijdelheid van uwe melodiën de liefhebbers van spelen en vermaken tot zich trekt, verwijdert de strengheid mijner harmonie een ieder, die niet in staat is, het kruis te aanschouwen. Ik help wezenlijk de Christenen de weeën van de Moeder Gods gevoelen en hunne tranen met de hare mengen. Wanneer men door mijne accoorden bezield, Maria vraagt, dat zij een ieders hart van goddelijke liefde doe ontvlammen, en de brandende pijlen, welke uit de wonden van den Zaligmaker uitstralen, daarin doe doordringen; dat zij ons nevens haar op de plaats der kruisiging brenge, en uit liefde voor haren zoon het kruis doe beminnen; dan komen de weenende engelen het vurig gebed op de lippen der geloovigen inzamelen, en brengen hetzelve in Gods schoot over; de Eeuwige Vader is zelf bewogen, op het gezigt van zijne welbeminde dochter; Hij vergeeft op nieuw aan het menschdom, en alle gelukzaligen, alle heiligen van het oude en nieuwe verbond zingen te zamen: Barmhartigheid! Barmhartigheid!........»

Ik vraag de lezers verschooning, indien ik mij met eene te onstuimige openhartigheid heb uitgedrukt, over eene zaak, welke velen hunner als zeer onverschillig zullen beschouwen. Ik benijd het lot van hen, wier gehoor hard genoeg is, om voor het goede, even als voor het kwade, ongevoelig te blijven, want het goede is zoo zeldzaam, dat het bijna de moeite niet waardig is, er van te spreken, en het kwaad overstroomt, tot zelfs de orgelplaats der dorpskerken. Maar vermits de Kerk begeert, dat men zich gedurende de heilige plegtigheden van muzijk bediene, zoo spreekt het van zelve, dat zij bij het grootste gedeelte der geloovigen het vermogen, van zich door de harmonie te laten opwekken, verondersteld heeft: dien ten gevolge is voor hen, die een godsdienstig en muzijkaal gevoel hebben, het misbruik inderdaad in eene menigte plaatsen ergerlijk geworden. De eerste prelaat van Belgie heeft zijne stem reeds doen hooren over het onderwerp, dat mij aanleiding heeft gegeven, tot het schrijven dezer regelen. Maar ik ben bij voorraad overtuigd, dat deze stem, niet overal met dezelfde bereidvaardigheid zal worden aangehoord: wanneer een misbruik is ingeworteld gebeurt het dikwijls, dat men deszelfs bestaan niet opmerkt, en dat zij, aan wie de raadgeving in het bijzonder gedaan wordt, dezelve aan dengenen, wien de zaak aangaat, terugzenden, daar zij zich, wat hun aanbetreft, geheel in orde gelooven. Ik vraag tevens om verschooning voor de stoutmoedigheid, waarmede ik het werk van zulk eenen grooten meester als Rossini beoordeel. Ik geef mij voor geen grooten kenner van muzijk uit; en ik moet echter bekennen, ofschoon men mogelijk zal vooronderstellen, dat ik een mijner zintuigen verloren heb, dat de *Stabat Mater* van den beroemden M a e s t r o, mij erbarmelijk voorkomt, als godsdienstig muzijkstuk beschouwd. Ik weet niet waarom ik in de algemeene toejuichingen, welke men denzelven toezwaait, niet heb kunnen deelen: mogelijk is zulks toeteschrijven aan de belagchelijke aankondiging, welke ik hierboven heb afgeschreven. Toen ik er later eenige uittreksels van in de Kerk hoorde, had ik reden over mijne achterhoudendheid te vreden te zijn. Eene zonderlinge zaak! bij het eindigen der mis, betoonde een Duitscher, zeer goed kenner, mij zijne verwondering, dat men gedurende het heilig Sacrificie Robert le Diable had doen hooren. Zijne verbazing steeg ten toppunt, toen ik hem verze-

[1] Dit is de plaats waar Palestrina op last van den Paus begraven werd.

erde dat het niet Robert le Diable, maar de *Stabat Mater* van Rossini was. Men kan over den smaak niet oordeelen, het is daarom dat ik mijn tijd niet zal verliezen om te betoogen dat mijne uitspraak goed is. Het staat een ieder vrij, verheven te vinden, hetgeen ik zelfs niet treffend oordeel. Men kent overigens den boom aan zijne vruchten.

Het is goed uit het onderzoek van elke zaak eenig nuttig gevolg te trekken, geschikt om onzen geest aan de eerste denkbeelden en grondslagen van ons menschelijk bestaan te herinneren. Dat het mij dus geoorloofd zij, bij het eindigen dezer regelen, datgene mede te deelen, dat mij scheen voort te vloeijen uit den vernederden staat, waarin de godsdienstige muzijk is vervallen.

Niets ter wereld is meer geschikt om ons een groot denkbeeld van de wijsheid en magt van God te geven, dan die goddelijke kunst, welke hij alleen bezit, om namelijk het goede uit het kwade te trekken. Goed te maken hetgeen kwaad is, het licht uit den schoot der duisternis zelve te doen terugkomen, dit is het kenmerk van den God der Christenen, dit is zijn schoonste voorregt, dit is het zigtbaarste teeken van de tegenwoordigheid van zijne hand. Indien de opperste wijsheid bestaat in het kwaad tot zegepraal van het goede te doen dienen, dan moet de uiterste boosheid wezen, om het goede tot zegepraal van het kwaad te doen strekken.

Wij kunnen niets bedenken, dat den geest der duisternis meer waardig is, dan de helsche kunst, om den boom, welke bestemd was, stichtende vruchten voort te brengen, anderen, welke tot ergernis strekken, te doen dragen. Wanneer wij nadeelige gevolgen uit op zich zelve goede zaken zien voortvloeijen, laat ons dan onzen tijd niet verliezen met den uitleg van deze onregelmatigheid op andere plaatsen na te sporen, dan daar, waar zij zich bevindt; laat ons zonder aarzelen zeggen: De booze geest is in het spel. Ziedaar het raadsel opgelost.

Het gebed is de grootste hinderpaal tegen het kwaad, dat de hel zich voorstelt ons te berokkenen; zoo lang er op de aarde een mensch zal zijn die bidt, zal het menschelijk geslacht niet verloren zijn. Het is dan het gebed, dat men vooraf moet bederven, het overige gaat van zelve. Het is aldus dat de booze geest redeneert. Wij hebben gezien op welke wijze hij de eerste bedoeling der gebruiken heeft weten te verbasteren, welke de Kerk in hare godsdienst oefeningen heeft ingevoerd, om ons te helpen, goed te bidden.

(*Uit de Revue de Bruxelles*).

Ingezonden Stukken.

De XXV December.

En men verbeidt een feest dat heilig is!

* * * * *

.... Ik voel mijn hart in reine liefde gloren,
En biddend zijg ik neêr voor Gods Almogendheid!
Mijn geest stijgt in het stof, naar 't rijk der Eng'len choören,
Waar nimmer nog een nacht zijn nev'len heeft gespreid.

AUGUST SNIEDERS.

Nog trilde het orgel de laatste toonen zijner zacht streelende Harmonie.

* * * * *

(*Niet vertaald.*)

Allengs trad de winter met deszelfs ijzeren arm weder te voorschijn. — Een' kille scherpe Noordewind huilde door de naakte en krakende twijgen. De grijze aardbodem was reeds eenigermate verkleumd, en sinds eenigen tijd van alle prachtige omhulsels ontluisterd.

Zwarte, met hagel en sneeuw vervulde wolken, dreven snel langs den hemel, en schenen telkens stonde derzelver zwangerige dragten op het aardrijk neder te storten.

Zoodanig had het beginsel des winters zich doen kenmerken; zoodanig had hij den stervelingen doen herinneren, dat hij weder zijnen scepter over den in sluimering gesusden aardkloot zoude zwaaijen; maar ook zoodanig den weldenkenden Christen doen denken, dat hem een feest, een heilig feest aanstaande was. — Een hoogtijd den Katholijk dierbaar: de feestdag van Kersmis. Immers dan zouden zij weder den heugelijken dag vieren, waarop voor ruim achttien eeuwen, prachtvol aan de Oosterkimmen, die ontaanbare verlossings-Zon te voorschijn trad.

Nog telde men den 25 December niet; nog was het geen middernacht. Geen slaap met donzen vlerken had dien nacht den Katholijk aan de zachte sponde gekluisterd. Hij verbeidde het statige middernacht.

Weldra galmt heinde en ver het klokmetaal, en dartelt met helderen klank uit den eeuwen ouden kerktoren langs de ruime tempeltinnen; het noodigt ter kerke uit! Sombere nacht! — Bij uw aanblik alleen stijgt de ziel reeds naar Hem die eens in éénen wenk u te voorschijn bragt.

Alom snelden de geloovigen ten tempel heen, en deszelfs Gothischen ingang schijnt reeds te zeggen „Treedt binnen!" Gij zijt hier geenszins vreemdeling!" Prachtig gezigt! aandoenlijk schouwspel! Hoe statig is dat geflikker van honderde toortsen tegen de sneeuw witte wanden! Ziet gij niet hoe schoon dit afsteekt bij het pikdonkere dat deze heilige wanden omringt? Welke rijke tinten het schept? Hoe sierlijk dat rijk gewrochte altaar pronkt? Hoe treffend! deze scharen geknield te zien in starenden eerbied. Hoort gij wel hoe die keurige melodien, nu zacht, dan weder harder door de gewelven rollen? terwijl de priester offerend, *Saba's* reukwerken doet ten hemel stijgen.

O Statige, heerlijke nacht! gij voert mij terug naar de eerste tijden der verdrukte christenen, en door verbeeldingkracht gedreven, doet gij mij met Frankrijks puikpoeet uitroepen:

„Ik, herken de katakomben!" (*)

S.

(*) Chateaubriand, *Les catacombes.*

ADVERTENTIEN.

*** Heden beviel voorspoedig van een' *ZOON* H. VAN GULICK geboren VAN PELT.

's Bosch, 26 *December* 1842.

*** Heden beviel voorspoedig van eene *DOCHTER*, M. E. H. VAN DE VEN, geliefde Echtgenoote van D. A. A. DE ROOIJ.

's Bosch den 28 *December* 1842.

*** Heden overleed na eene kortstondige ziekte, voorzien der H. H. Sacramenten der H. Kerk in den ouderdom van bijna 76 jaren, mijn dierbare Echtgenoot, de Edel Groot Achtbare Heer JOHANNES LINSEN, Lid der Gedeputeerde Staten en der Kommissie van Landbouw van *Noord-Braband*, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, enz.

's Hertogenbosch,
den 27 *December*.

J. C. VAN DEN BERGH.
Wed. J. LINSEN.

*** De Ondergeteekende heeft de eer zijne geëerde begunstigers te berigten, dat hij zijne Winkel geopend heeft en zich aanbeveelt tot het Maken en Repareren van alle soorten van BREUKBANDEN, CHIRURGICALE en ORTOPEDISCHE INSTRUMENTEN, TREKPENNEN, PASSERS en verder alle soorten van Fijne SNIJ- en STAALWAREN. Ook zijn bij hem te bekomen LAFEMENTSPUITEN, ELASTIEKE FONTANELBANDEN, SUSPENSOIRS, GEPREPAREERDE ZUIGTEPELS enz.

J. Schmefink, BANDAGIST.
Chirurgicaal en Orthopedisch Instrument- en- Messenmaker in de Vughterstraat No. 322, *te 's Bosch.*

*** Een **Koper en Blikslagers-knecht**, van de R. K. Godsdienst, VAST WERK begeerende, met Kost en Inwoning, gelieve zich te adresseeren, onder de lettera Q. R. bij den Boekhandelaar J. G. MEYER te *Arnhem*, brieven Franco.

Voor het Rijk.

Departement van Financien.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN ENZ.

Openbare
VERKOOPING.

DE AGENT VAN HET DOMEIN, TE *'sHERTOGENBOSCH*, zal, als daartoe gemagtigd, op *Woensdag den* 25 *January* 1843, *des voormiddags*, ten *acht* ure, ten Huize van A. DE BRUYN, Veerman te *Rapensteyn*, ten overstaan van den Heer Burgemeester aldaar.

VERKOOPEN

59 KANADASCHE POPULIEREN, verdeeld in 29 Kavelen.
10 Slagen HAIR van WILLIGEN KNOTEN.
9 dito dito van EIKEN KNOTEN: en
2 Kavelen ELZEN SCHAARHOUT.

Alles staande op de zoogenaamde *Contr' Esclusie van Rapensteyn.*

Alle verdere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Ondergeteekenden Agent van het Domein.

De Agent van het Domein voornoemd,
H. W. VAN GRASVELD.

's Hertogenbosch,
den 29 *December* 1842.

N. B. De zoogenaamde Ongelden 10 Cents van elken Gulden moeten dadelijk bij elken Koop worden voldaan.

POSTWAGEN-ONDERNEMING
CONCORDIA.

Vertrekkende

MET 1e. *JANUARIJ E. K.*

Van *'s Bosch* 's morgens na het aankomen der wagens uit *Breda*, *Tilburg* en *Eindhoven*, ten 7½ uur, van *Grave* 10½, van *Nijmegen* 's namiddags ten 1 uur, van *Arnhem* ten 3 uren, van *Zutphen* ten 6 ure, aankomst te *Deventer* des avonds voor 7, uur, verder gelegenheid op *Zwolle*, *Groningen* en *Leeuwarden*.

Van *'sBosch* op *Eindhoven* 's morgens ten 7½ ure, en des avonds na aankomst der Stoomboot ten 5 ure. van *'s Bosch* naar *Tilburg* en *Breda* 's morgens ten 11 ure en des avonds ten 5 ure.

Gelduitzettingen
OP
LIJFRENTE
EN
VERZEKERINGEN OP HET LEVEN.

De Maatschappij van Algemeene Assurantien op het LEVEN, de dotale Fondsen en de Overlevingen gevestigd te *Brussel*, en goedgekeurd door Koninklijk besluit van 12 Junij 1824, is vertegenwoordigd door Agenten in geheel het Rijk en in vreemde plaatsen; hare wezenlijke Kapitalen beloopen tot omtrent de *DRIE MILLIOEN VIJF MAAL HONDERD DUIZEND FRANCS*, en zij betaalt jaarlijks meer dan *DRIE MAAL HONDERD DUIZEND FRANCS* Lijfrente.

De verrigtingen der Maatschappij hebben tot voorwerp de verzekeringen van Kapitalen betaalbaar na den dood, of ingeval van leven op een bepaald tijdstip, de constitutien van LIJFRENTEN, PENSIOENEN aan Weduwen en Ambtenaars, van HUWELIJKS-GIFTEN aan de Kinderen, AANKOOP op LIJFRENTE van RENTEN, SCHULDBEKENTENISSEN, AKTIEN en ONROERENDE GOEDEREN. Zij koopt insgelijks hetzij met GEREED GELD of op LIJFRENTE, de VRUCHTGEBRUIKEN en de NAAKTE EIGENDOMMEN.

Men kan zich de Prospectussen; Tarieven en alle wenschelijke inlichtingen bezorgen hetzij bij den Agent A. C VAN DER MEULEN Junior, in de Hinthamerstraat, Wijk C. No. 86 te *'s Hertogenbosch*, of op het Secretariaat Generaal der Maatschappij te *Brussel*, in de nieuwe Brugstraat No. 48.

Graanmarkt van *'s HERTOGENBOSCH.*

Woensdag, en Donderdag, 28 en 29 December 1842. ROGGE was er weinig aangevoerd, vond goede koopers, en er is besteed per Nederlandsch mud ƒ 7.15 a ƒ 7.50.

BOEKWEIT is tegen ƒ 5.80 a ƒ 6.05, tamelijk goed van de hand gegaan.

VOEDER-HAVER ƒ 2.45 a ƒ 2.65. goed gewild.

OP LEVERING VERKOCHT.

Kleefsche Tarwe, wegende 81 ponden het mud ƒ 10.25, van den oogst 1841, van 74 ponden ƒ 8.75.

Geldersche Roode Tarwe 79 ponden ƒ 8.25.

Zeeuwsche Zomer Garst 59 ponden ƒ 4.55.

Meijerijsche blanke Haver 42 ponden ƒ 2.85.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOIJ, te *'s Bosch*